

to make every effort to protect those who live there and to create the conditions for a worthy and just future. If exercised with basic respect for the life, freedom and dignity of persons, political life can indeed become an outstanding form of charity", as Pope Francis said in his Message for the Celebration of the 52<sup>nd</sup> World Day of Peace on 1 January 2019.

## REFERENCES

- Annas, J. (1993). *The Morality of Happiness*. Oxford, NY: Oxford University Press.
- Aristoteles. (2007). *Etyka nikomachejska*, trans. D. Gromska. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Aristoteles. (2006). *Polityka*, trans. L. Piotrowicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Aristoteles. (1977). *Etyka wielka. Etyka eudemejska*, trans. W. Wróblewski. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Augustyn z Hippony. (1955). *De Civitate Dei* (Corpus Christianorum: Series Latina). Turnhout: Brepols. Polish edition (1977). *O Państwie Bożym*, trans. W. Kornatowski. Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX.
- Bentham, J. (1789). *An introduction to the principles of morals and legislation*. London: T. Payne and Son. Polish edition (1958). *Wprowadzenie do zasad moralności i prawodawstwa*, trans. B. Nawroczyński. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- D'Ambrosio, R. (2008). *Il potere e chi lo detiene*. Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna.
- D'Ambrosio, R. (2011). *Come pensano e agiscono le istituzioni*. Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna.
- D'Ambrosio, R. (2015). *Non come Pilato. Cattolici e politica nell'era di Francesco*. Molfetta (Ba): La Meridiana – Cercasi un fine.
- De Grazia, S. (1988). *Machiavelli to Hell*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Douglas, M. (1986). *How Institutions Think*. New York: Syracuse University Press.
- Filibeck, G. (2001). *I diritti dell'uomo nell'insegnamento sociale della Chiesa. Da Giovanni XXIII a Giovanni Paolo II*. Città del Vaticano: Libreria Ed. Vaticana.
- Hegel, G.W.F. (1807). *Phänomenologie des Geistes*. Bamberg-Würzburg: J.A. Goebhardt.
- Hegel, G.W.F. (1821). *Grundlinien der Philosophie des Rechts*. Berlin: Nicolai.

- Hegel, G.W.F. (1817–1830). *Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften im Grundrisse*. Heidelberg: Osswald.
- Hobbes, T. (1651). *Leviathan*. London: Andrew Crooke. Polish edition (1954). *Lewiatan, czyli materiał, forma i władza państwa kościelnego i świeckiego*, trans. Cz. Znamierowski. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- John Paul II. 1988. *Mulieris dignitatem*. Retrieved from: [https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan\\_pawel\\_ii/listy/mulieris.html](https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/mulieris.html) (accessed: 1.06.2020).
- Kant, I. (1795). *Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf*. Königsberg: Friedrich Nicolovius.
- Kant, I. (1798). *Anthropologie in pragmatischer Hinsicht abgefasst*. Königsberg: Friedrich Nicolovius.
- Kant, I. (1793). *Über den Gemeinspruch: Das mag in der Theorie richtig sein, taugt aber nicht für die Praxis*. Königsberg: Friedrich Nicolovius.
- Kant, I. (1797). *Der Metaphysik der Sitten*. Königsberg: Friedrich Nicolovius.
- Kongregacja Nauki Wiary. (2002). *Nota doktrynalna o niektórych aspektach działalności i postępowania katolików w życiu politycznym*. Città del Vaticano.
- La Pira, G. (1945). *Premesse della Politica e Architettura di uno Stato democratico*. Firenze: Libreria Editrice Fiorentina.
- Leo XIII, *Immortale Dei*, 1885, 2. Retrieved from: [https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/leon\\_xiii/encykliki/immortale\\_dei\\_01111885.html](https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/leon_xiii/encykliki/immortale_dei_01111885.html) (accessed: 1.06.2020).
- Machiavelli, N. (2007 [1513]). *Książę*, trans. A. Sozański. Warszawa: Wydawnictwo MG. Retrieved from: <http://www.knhd.law.uj.edu.pl/documents/3035628/ba8cc9a5-998c-41e4-9dd9-499141898f61> (accessed: 1.06.2020).
- Machiavelli, N. (2009 [1517]). *Rozważania nad pierwszym dziesięcioksięgiem historii Rzymu Liwiusza*, trans. K. Żaboklicki. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego. Italian edition (1969). *Discorsi sulla prima deca di Tito Livio*. In: N. Machiavelli, *Opere*. Milano: Mursia, 69–342.
- MacIntyre, A. (1984). *After Virtue. A Study in Moral Theory*. Notre Dame, In: University of Notre Dame Press. Polish edition. (1996). *Dziedzictwo cnoty. Studium z teorii moralności*, trans. A. Chmielewski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Maritain, J. (1946). *La persone et le bien commun*. Bruges: Desclée de Brouwer. Polish edition. (1993). *Człowiek i państwo*, trans. A. Grobler. Kraków: SIW Znak.

- Marx, K. (1844). *Ökonomisch-philosophische Manuskripte*. Stuttgart: Dietz.
- Marx, K. (1888). *Thesen über Feuerbach*. Stuttgart: Dietz.
- Marx, K. (1867–1894). *Capital*. London: Lawrence & Wishart.
- Pastoral Constitution on the Church in the Modern World “*Gaudium et Spes*”. (1965). Second Vatican Council. Retrieved from: <http://ptm.rel.pl/files/swii/141-gaudium-et-spes.pdf> (accessed: 1.06.2020).
- Pope Francis. 2019. Message for the Celebration of the 52<sup>nd</sup> World Day of Peace on 1 January 2019. Retrieved from: [http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/papa-francesco\\_20181208\\_messaggio-52giornatamondiale-pace2019.html](http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/papa-francesco_20181208_messaggio-52giornatamondiale-pace2019.html) (accessed: 1.06.2020).
- Pope Francis. 2015. *Laudato si'*. Retrieved from: [http://www.vatican.va/content/francesco/pl/encyclicals/documents/papa-francesco\\_20150524\\_enciclica-laudato-si.html](http://www.vatican.va/content/francesco/pl/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html) (accessed: 1.06.2020).
- Pope Francis. 2013. *Evangelii gaudium*. Retrieved from: [http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost\\_exhortations/documents/papa-francesco\\_esortazione-ap\\_20131124\\_evangelii-gaudium.html](http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html) (accessed: 1.06.2020).
- Pope Francis. 2013. *Discorso alle scuole dei Gesuiti*, 7 June.
- Pope Paul VI. (1971). *Octogesima adveniens*. Retrieved from: <http://www.mop.pl/doc/html/encykliki/Octogesima%20adveniens.htm> (accessed: 1.06.2020).
- Ritter, G. (1948). *Die Dämonie der Macht. Betrachtungen über Geschichte und Wesen des Machtproblems im Politischen Denken der Neuzeit*. München: Oldenbourg.
- Smith, A. (1759). *The Theory of Moral Sentiments*. London: A. Millar. Polish edition. (1989). *Teoria uczuć moralnych*, trans. D. Petsch, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Spinoza, B. (1670). *Tractatus theologico-politicus*, Hamburg: G. Künracht. Polish edition. (2003). *Traktaty*, trans. I. Halpern-Myślicki. Kęty: Wydawnictwo Antyk.
- Sturzo, L. (1946). *Morale e politica*. Torino: Viglino.
- Thomas Aquinas. (1998). *Summa Theologie*, I–II, trans. S. Swieżawski. Kęty: Wydawnictwo Antyk.
- Voegelin, E. (1957). *Plato and Aristotle*. Baton Rouge & London: Louisiana University Press. Italian edition (1999). *Ordine e Storia. La filosofia politica di Aristotele*. Roma: Pellicani Editore.
- Voegelin, E. (1964). *Der Mensch in Gesellschaft und Geschichte*, *Österreichische Zeitschrift für öffentliches Recht*, no. 1–2, 1–13. Italian edition (1980). *Caratteri gnostici della moderna politica economica e sociale*. Roma: Astra, 135–136.